

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 52313-07-18

לפני כבוד השופטת אורלי מור-אל

התובעים: 1. פלוני
2. פלונית

נגד

הנתבעת: כלל חברה לביטוח בע"מ

מטעם התובעים: עו"ד ענת גינזבורג
מטעם הנתבעים: עו"ד אברהם דויטש.

פסק דין

עניינו של פסק דין זה בתשלום פיצויים בגין נזקי גוף שנגרמו לתובעים בתאונת דרכים.

תמצית העובדות וטענות הצדדים:

1. התובעים, בני זוג, נפגעו בתאריך 4/12/14 בתאונת דרכים, עת נסעו ברכב בו נהג התובע למקום עבודתו.
2. התובע, יליד 1977, ספר במקצועו, אובחן לאחר התאונה כחולה במחלת הפיברומיאלגיה. לבדיקתו של התובע מונו שני מומחים מטעם בית המשפט: מומחה בתחום האורתופדיה, קבע שלא נותרה נכות צמיתה; מומחה בתחום הראומטולוגיה, קבע שנותרה נכות בשיעור 10% בגין מחלת הפיברומיאלגיה.
3. התאונה הוכרה כתאונת עבודה במוסד לביטוח לאומי ונקבעה לתובע נכות בשיעור של 10% לצמיתות.
4. התובעת ילידת 1982, הייתה בהריון מתקדם בעת התאונה, התובעת אושפזה כ-3 ימים לאחר התאונה ולאחר מכן שוחררה להמשך טיפול בקהילה.
5. רופא בתחום האורתופדיה שמונה לבדיקת התובעת קבע שלא נותרה לה נכות צמיתה בגין התאונה.
6. בדיון ההוכחות שהתקיים בתיק נשמעו עדויות התובע, התובעת, אביו של התובע, רואת החשבון של התובע, כמו כן הוגש תיק מוצגים מטעם התובעים. הנתבעת בחרה שלא להגיש תיק מוצגים

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 52313-07-18

למעט תעודות עובד ציבור שזומנו על ידה, כמו כן זימנה לחקירה את המומחה בתחום הראומטולוגיה, פרופ' שי קיויתי.

5. הצדדים חלוקים בנוגע למצבם הרפואי והתפקודי של התובעים ובנוגע לשיעור הפיצויים, כמו כן, הנתבעת טוענת לניכוי רעיוני מהפיצויים המגיעים לתובע, שעה שמיצה הליכים במוסד לביטוח לאומי באיחור, ושעה שמדובר ברכב בשירות המעביד.

נוכח גדר המחלוקת בין הצדדים, אדון בפיצויים המגיעים לכל אחד מן התובעים, בהתאם למצבם הרפואי והתפקודי, הראיות שהובאו והממצאים אליהם יש להגיע בשים לב לראיות אלה.

נזקיו של התובע

6. הנתבעת חולקת על מצבו הרפואי והתפקודי של התובע, וכן על הנכות שנקבעה על ידי המומחה בתחום הראומטולוגיה. לעומת זאת התובע טוען לנכות רפואית ותפקודית גבוהות יותר מאלה שנקבעו בשים לב לאותה עדות. אדון תחילה במצבו הרפואי של התובע לאחר התאונה.

מצבו הרפואי של התובע לאחר התאונה

7. התובע נפגע בתאונה, כאשר רכב פגע ברכב בו נהג מאחור וכתוצאה מן המכה רכבו פגע ברכב שהיה לפניו. לאחר התאונה פנה התובע לחדר מיון בבית החולים, התלונן על פגיעה בתאונת דרכים ללא סיפור של איבוד הכרה והקאות. בדיקותיו של התובע היו תקינות, התובע שוחרר והומלץ לו על מנוחה למשך 3 ימים.

התובע המשיך טיפול בקהילה, התלונן על כאב צוואר וגב תחתון וקיבל תעודות מחלה נוספות. בדיקותיו של התובע העלו רגישות בעמוד שדרה מותני וצווארי והגבלה בטווח התנועות ללא חסר נוירו-וסקולרי פריפרי. בדיקת CT שערך התובע בתאריך 24/1/16 העלתה בלט היקפי קל של דיסק, בחוליות L3-4, L4-5 עם לחץ מינימלי על מוצא השורשים יותר משמאל. בחוליות L5-S1 נמצא בלט מינימלי של הדיסק, לחץ מינימלי על מוצא השורשים. בסיכום הבדיקה נרשם שבהשוואה לבדיקת עמוד שדרה מותני קודם מתאריך 3/4/11 אין לראות שינוי משמעותי. בנוגע לעמוד שדרה צווארי, נראה בחוליות C3-4 בלט גרמי קל, לחץ קל על מוצא שורש ימין, C4-5 בלט גרמי קל לצדדים, לחץ קל על השק ומוצא השורשים, C5-6 בלט מינימלי של הדיסק לחץ קל על השק.

התובע הופנה לטיפול פיזיותרפיה, והמשיך טיפול בקהילה תוך שהוא מתלונן על כאבים, הגבלה בתנועות ורגישות ניכרת וכן כאבים נוספים בגוף. התובע נשלח להתייעצות עם ראומטולוג.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 52313-07-18

התובע ביצע סדרה של טיפולי פיזיותרפיה בשנת 2015. במסגרת טיפולי פיזיותרפיה שנעשו בין 25/1/16 ועד 18/4/16, דווח שהמטופל הפסיק להגיע, ותועד שלדיווחו קיימת הקלה זמנית עם טיפול חשמלי. בבדיקה בקבלה לטיפול וגם במועד הסיום תועד שלא קיימת הגבלה בתנועות של עמוד שדרה צווארי או גבי אך התנועות מלוות בכאב. נעשה ניסיון לשלב פעילות אירובית ועיסוי אך ללא שינוי ניכר. התובע התלונן שהוא מוגבל בהליכה של 30 דקות או ישיבה 15 דקות, הומלץ על ייעוץ מומחה לכאב.

בתאריך 27/5/18 נבדק התובע על ידי רופאה ראומטולוגית, אשר בחנה את מצבו ומצאה רגישות ב- 12 מתוך 18 נקודות, וציינה שהתמונה הקלינית מתאימה לפיברומיאליגיה. המומחית המליצה על פעילות גופנית אירובית עד 150 דקות בשבוע, אלטרולט 10 מ"ג לפני השינה, ותרגילים במים. כן המליצה על המשך בדיקות וביקורת.

בביקורת בתאריך 26/12/18, במרכז רפואי העמק, נבדק התובע ותועדה רגישות פיברומיאליגיה ב- 16 מתוך 18 נקודות, ללא סימנים ארתריטיים ללא מגבלה בתנועות המפרקים, תחושה החזרים כוח תקינים.

8. **המומחה בתחום האורתופדיה ד"ר דרור עובדיה**, סקר את מצבו של התובע לפני ואחרי התאונה, כאשר מן החומר הרפואי עלה כי בשנת 2009 היה מעורב בתאונת דרכים אחרים שגם לאחריה התלונן על כאבי צוואר ועמוד שדרה גבי עליון ובבדיקה מתאריך 1/11/10 צוין שקיימת הגבלה בצוואר.

בהמשך הדיון הסתבר שבגין תאונה זו התנהל הליך במסגרתו ניתנה חוות דעת של מומחה בתחום האורתופדיה מטעם בית המשפט, ד"ר פריטש, שקבע סה"כ 7% נכות בגין מגבלות בעמוד שדרה מותני וצווארי. חוות הדעת לא הוגשה, ואולם התובע אישר בחקירתו שאכן כך נקבע בתאונה קודמת.

המומחה סקר את המסמכים הרפואיים לאחר התאונה ועמד על כך שבבדיקת ה-CT הודגמו מספר בלטי דיסק שעל פי הפענוח הרדיולוגי אינם גדולים ואינם משמעותיים מבחינת העובדה שאינם גורמים ללחץ על מבנים עצביים.

התובע התלונן בפני המומחה על כאבים דיפוזיים לאורך כל עמוד השדרה ועל כך שהוא מתקשה לעבוד יום שלם במספרה כמו שנהג קודם לכן.

המומחה עמד על כך שבבדיקת התובע, טווחי התנועה בעמוד שדרה מותני וצווארי מלאים, ולא נמצא חסר נוירולוגי כלשהו לא בגפיים העליונות ולא בתחתונות.

לאור האמור, קבע המומחה שלא קיימת נכות בתחום האורתופדיה בגין התאונה.

הצדדים לא זימנו את המומחה לחקירה ולא חלקו על קביעותיו ומשכך יש לקבוע שלא נותרה לתובע נכות בתחום האורתופדי.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 52313-07-18

9. המומחה בתחום הראומטולוגיה, פרופ' שי קיויתי, סקר את תלונותיו של התובע, לפיהן בחודשים שלאחר התאונה החל להרגיש כאבים בכל הגוף מלווים בעייפות. הכאבים הם בעיקר בצוואר, גב תחתון, ברכיים ורגליים, התובע התלונן הוא שהוא מתקשה לישון מתעורר הרבה בשל הכאבים. בשנה האחרונה סובל מעצירות, שלשולים כאבי בטן לסירוגין. מאז התאונה מתקשה בתפקוד, מרגיש "חצי אדם" מתעייף וזקוק להפסקות במהלך העבודה. משתדל לקבל עבודות שמצריכות פחות מאמץ. התובע מסר למומחה שהיקף העבודה ירד בכ- 20%.

התובע הוסיף עוד שהוא נוטל אלטרולט 20 מ"ג פעם ביום, אופטלגין 3 פעמים בשבוע, עבר פיזיותרפיה שלא עזרה ואף גרמה להחמרה בכאבים. הליכות מדי פעם עוזרות לכאבים.

בבדיקתו של התובע, נמצאו מפרקי הגוף בעלי טווחי תנועה תקינים ללא סימני דלקת או דפורמציות. עור תקין, צוואר ללא הגדלת בלוטת לימפה או הגדלת בלוטת תריס. נמצאו 12 נקודות מתוך 18 נקודות רגישות למגע, וכמו כן צוין שהתובע סובל מתסמינים סומאטיים כגון הפרעת שינה ועייפות.

המומחה עמד על כך שבשנת 2009 עבר התובע תאונת דרכים ובשנת 2011 סבל מכאבים בכתף שמאל, המומחה ציין שבעוד שתלונות על כאבים בצוואר ובגב תחתון החלו בתקופה שלאחר התאונה, ההפניה לראומטולוג ואבחון של פיברומיאליגיה נעשו בשנת 2018. המומחה מצא על פי ההיסטוריה הרפואית, תיאור התסמינים והבדיקה הגופנית שהתובע סובל מפיברומיאליגיה והאבחנה נעשתה מאוחר אך התסמינים החלו לאחר התאונה ולכן הוא קושר את התאונה להתפתחות התסמונת.

בשים לב לכך קובע המומחה שלאחר פחת מנוק קודם מעריך את נכותו הישירה מהתאונה ב- 10%, לפי סעיף 35 | (ב) לתקנות הביטוח לאומי (קביעת דרגת נכות לנפגעי עבודה), התשט"ז-1955 (להלן: "תקנות הביטוח הלאומי"). המומחה הוסיף שבשלב זה לא ניתן לצפות את המשך הנכות, אין מספיק מידע בנושא בספרות והרבה תלוי בהתמדה בטיפולים ומעקבים רפואיים. אשר למגבלות התפקודיות, קבע המומחה שישנן עדויות שהמגבלות התפקודיות של התובע תלויות בהקפדה על מעקב רפואי, טיפול ופעילות גופנית סדורים. אשר לטיפולים עתידיים ציין המומחה, שהטיפולים הרפואיים / שיקומיים להם יזדקק התובע בעתיד הם בעיקר תרופות וטיפולים המצויים בסל כדוגמת פיזיותרפיה והידרותפיה וכן מומלץ מעקב ראומטולוגי.

10. שני הצדדים אינם שבעי רצון מקביעות המומחה.

התובע טוען שלא היה כל מקום להפחית בגין מצב קודם, שכן המומחה עצמו קובע שפיברומיאליגיה התפתחה לאחר התאונה וכי יש לקבוע שנכותו הרפואית עומדת על 15% לפחות.

הנתבעת טוענת שבמהלך חקירתו התעקש המומחה להגן על קביעותיו בחוות הדעת, הגם שהוצג בפניו מצב רפואי קודם, ונכויות שנקבעו לתובע בגין תאונת דרכים עליהם לא ידע ולאחר

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 52313-07-18

שהובהר לו שהמידע שנמסר על ידי התובע בנוגע להפחתה ב- 20% בהיקף העבודה אינה נכונה. עוד טוענת הנתבעת, שהמומחה ביסס את קביעתו על תקנה 35 לתקנות הביטוח הלאומי, אשר אינה מתאימה, לקביעת הנכות בתחום זה, והמומחה עצמו אישר שעשה כן כיוון ש"זה הכי קרוב שיש".

11. אשר לטענת הנתבעת בנוגע למצב הרפואי הקודם - המומחה השיב בחקירתו הנגדית שלא ידע שהתובע קיבל נכות בתחום האורתופדיה על תאונה קודמת, והשיב שגם בשנת 2009 התופעה של פיברומיאליגיה הייתה מוכרת, אף שכמות התביעות בבית המשפט גדלה בשנים שלאחר מכן. המומחה הסביר שגם בהינתן שנקבעה נכות קודמת, אין משמעות הדבר שהתובע אז סבל מפיברומיאליגיה, שכן יש עוד דברים שצריכים לבוא עם זה – עייפות, נטילת תרופות קשיי שינה, הליכה לרופאים. המומחה הסביר שבשנת 2009 הייתה לתובע שנה של כאבים בגין בעיות אורתופדיות, ולא עולה מהחומר הרפואי שהוא התלונן על כאבים ממושכים, עייפות ובעיות שינה (פרוטוקול מתאריך 27/6/21, עמ' 6 שורה 126).

תשובתו של המומחה בהקשר זה מניחה את הדעת ומתיישבת עם החומר הרפואי הקיים. כזכור הנתבעת בחרה שלא להגיש תיק מוצגים, לא הפנתה למסמכים רפואיים קודמים ואף לא הגישה את חוות הדעת האחרת שניתנה בעניינו של התובע. אין ולא היו לפני המומחה מסמכים רפואיים המלמדים על כאבים כדוגמת אלה שהתובע מתאר לאחר התאונה דן, לא היו תלונות על עייפות, קשיי שינה וטיפול תרופתי מתאים. התובע לא הופנה בעבר לראומטולוג, ולא אובחן או נחשד כמי שחולה בפיברומיאליגיה. חשוב להדגיש שמהחומר הרפואי עולה שהתובע הופנה על ידי רופאת המשפחה לראומטולוג לאחר שהיא זו שחשדה לאור התלונות שהשמיע התובע שיכול ויש מקום לבדיקה ראומטולוגית, לא עולה שהתובע הוא זה שזים את הבדיקה, אלא התובע אובחן תוך כדי הטיפול הרציף בתלונותיו, מספר שנים לאחר התאונה.

הנתבעת התריסה במומחה שכל אחד יכול ללמוד את 18 הנקודות הרגישות ומכאן שאין ביכולת המומחה לקבוע אם התלונה מהימנה, המומחה השיב, שאמנם אין נכון לעת הזו לבדיקה אובייקטיבית, ואולם הוא מסתמך על נסיון קליני של מאות ואלפי מקרים ועל סמך המידע איך מתנהלים חולים שמפברקים ובידיו לעשות סינתזה של כל המידע, מה גם שהרגישות בנקודות הרלוונטיות באה עם עוד דברים כמו עייפות נטילת תרופות קשיי שינה. המומחה הסביר שמדובר בהתרשמות קלינית, ניסיון על סמך אנמנזה, צורה בה המטופל מגיב לכאב, סוג האנשים שהוא פגש, סוג המסמכים.

המומחה הוסיף והסביר שבהתאם לתיאוריה המובילה הכאב נגרם בשל שינויים במוח כאשר מרכז העיבוד במוח משובש, וכי התובע נפגע בתאונה בחוט השדרה שזו שלוחה של המוח, אף שלא ניתן לראות את הפגיעה.

אשר לירידה בהיקף העבודה של התובע, המומחה השיב שכתב על פי דבריו של התובע שהיקף העבודה ירד ב- 20%, הוא לא חוקר פרטי ולא יכול לבדוק ויצא מתוך הנחה שזה נכון, או אז

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 52313-07-18

נשאל המומחה אם ההכנסות גדלו ואין ירידה של 20% איך זה משנה את חוות דעתו והמומחה השיב שהוא לא התייחס להכנסות מבחינתו חשובות שעות העבודה שביכולתו של התובע לעבוד, מה גם שגם אם יוכח שהתובע עובד באופן מלא הוא לא ישנה את דעתו, שכן זה רק חלק מן השיקולים.

גם בהקשר זה תשובת המומחה מניחה את הדעת וזאת ממספר טעמים, האחד הוא כמובן שכפי שהסביר המומחה לא רמת ההכנסות משנה אלא שעות העבודה שיכול התובע לעבוד. למהימנותו עדותו של התובע אתיחס עוד בהמשך, ואולם חשוב לציין, שהתובע הסביר שהוא הפחית את שעות העבודה בגלל מצבו והעלה את המחירים כך שההכנסות מן העסק לא ירדו, הסבר שנתמך בעדות אשתו ואביו ולא נסתר על ידי הנתבעת. כמו כן, כפי שהסביר המומחה מדובר רק באחד מן השיקולים, ומשכך גם אם יונח שהתובע עובד באופן מלא, בין משום שמלכתחילה לא עבד הרבה שעות ובין משום שהוא מסוגל לכך, ספק אם יש בכך כדי להפחית הנכות הרפואית.

אשר לטענת הנתבעת בנוגע לתקנה בה עשה המומחה שימוש, הרי שבעת הרלוונטית לא הייתה תקנה המאפשרת לכמת את הנכות בגין מחלת הפיברומיאלגיה. אך לאחרונה תוקנו תקנות הביטוח הלאומי, במסגרת תקנות הביטוח הלאומי (קביעת דרגת נכות לנפגעי עבודה) (תיקון), התשפ"ב-2021, קובץ תקנות 9751 (24/11/2021), במסגרתן נקבעו דרגות נכות בגין תסמונת הפיברומיאלגיה, הכוללת כאבים או עייפות. לענייננו חשוב שבמסגרת התקנה נקבע, שהתסמונת "עם סימנים קליניים הגורמים להפרעה קלה בתפקוד", מצדיקים קביעת 10% נכות. קביעה שמתיישבת עם מצבו הרפואי של התובע כפי שעולה מהמסמכים הרפואיים ומהבדיקה הקלינית שבדק אותו המומחה מטעם בית המשפט ועם חוות דעת המומחה.

אשר לטענת התובע, שיש לקבוע נכות רפואית גבוהה יותר שכן אין להפחית דבר על העבר, הרי שאין לקבל טענה זו שעה שהמומחה קבע, שמצבו הרפואי של התובע מצדיק נכות בשיעור 10%, קביעה שכאמור מתיישבת עם החקיקה העדכנית, וכאשר הוברר שלתובע הייתה תאונה קודמת, שיכול והשפיעה על ההשתלשלות ועל מצבו הרפואי לאחר התאונה דן.

כפי שנפסק לא פעם, חוות דעתו של המומחה הרפואי מטעם בית המשפט לא מחייבת את בית המשפט, שהוא הפוסק האחרון בעניין זה. אולם, הכלל הוא, כי בית המשפט לא יסטה ממסקנותיו של המומחה הרפואי אלא בהתקיים נסיבות מיוחדות ונימוקים משכנעים (ראה לדוגמה ע"א 3056/99 שטרן נ' המרכז הרפואי על שם חיים שיבא (4/2/2002); ע"א 9598/05 פלוני נ' חברת ביטוח "המגן" בע"מ, פסקה 7 (28.3.2007); ע"א 293/88 ניימן יצחק נ' מוניטי רבי (31/12/88)).

במקרה דנן, מדובר במומחה מקצועי מיומן, שהשיב לכל השאלות שנשאל תוך מתן הסברים מפורטים לאופן הפעלת שיקול דעתו, הסברים המתיישבים עם החומר הרפואי ומצבו של התובע, אין יסוד להתערב בחוות דעתו.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 52313-07-18

הגריעה התפקודית

12. הצדדים חלוקים בנוגע לגריעה התפקודית של התובע. התובע טוען שנכותו התפקודית עולה בהרבה על נכותו הרפואית, כאשר לאחר התאונה, אינו מסוגל לעבוד עוד את כמות השעות שעבד קודם לתאונה, אינו מסוגל לבצע עבודות שדורשות עמידה ממושכת על הרגליים ונאלץ לסגור את המרפאה בשעות הצהריים. התובע הגדיר את תפקודו כ"חצי בנאדם" וטען לנדודי שינה וכאבים רבים. לטענת התובע יש לקבוע שנכותו התפקודית עומדת על 20%.

13. הנתבעת, טוענת מנגד, שאם מביטים על התמונה הכוללת אין לנכותו של התובע כל משמעות תפקודית. לטענתה מן המסמכים הרפואיים עולה שהתובע אינו מצוי בכל טיפול רפואי מאז 12/18 והתלונות הקיימות, הן תלונות ספורדיות שאינן מאפיינות אדם מוגבל, כאבו וסובל כפי שהתובע ניסה להציג את עצמו. הנתבעת מצביעה על כך שהתובע שומר על היקף הכנסותיו, ומכל מקום לא הוכיח טענותיו שיכל להרוויח מעריכת טיפולים נוספים ללקוחותיו, כגון החלקות שיער שלטענתו אינו יכול לבצע עקב מצבו. לטענת הנתבעת, התובע גם לא הוכיח שהיו לו עבודות שיכל לבצע ולא ביצע, וכי ממילא עדותו לא מהימנה, שכן המדובר בעדות יחידה של בעל דין ויש לקבוע שלא נותרה לו כל פגיעה תפקודית.

14. אשר לטענות הנתבעת בדבר היות עדות התובע, עדות יחידה של בעל דין, הרי שלא רק שעובדתית הדבר אינו נכון שכן העידו גם אשתו ואביו בנוגע למצבו, אלא שאין בעצם העובדה שבעל הדין שיש לו אינטרס בהליך מעיד על מצבו הרפואי והתפקודי כדי להביא למסקנה שהמדובר בעדות בלתי מהימנה. בחנתי את עדות התובע והעדים מטעמו, מדובר באנשים מן היישוב, שלא התרשמתי ששמו מטרה לעצמם להונות את הנתבעת ובית המשפט לצורך הפיצויים בתיק זה. הגם שניתן להתרשם שהייתה בעדויות מידת האדרה מסויימת, הרי שככלל הדברים מתיישבים עם המהלך הרפואי לאחר התאונה, תלונותיו של התובע בפני רופאיו ואופן התנהלותו.

מהתצהירים והעדויות, ניתן היה להתרשם שאכן התאונה הותירה בתובע אותותיה, והשפיעה על תפקודו. התובע תאר שהוא נאלץ לסגור את המספרה בשעות הצהריים ובמידת הצורך מעביר לקוחות ליום למחרת. התובע הסביר שהוא לא מבצע החלקות ועבודות שדורשות ממנו מאמץ אלא יותר צבע ותספורת, שכן אלו עבודות של ארבע שעות בעמידה. התובע הסכים שישנן תקופות של ירידה בעבודה. כאשר נאמר לתובע שאין ירידה בהכנסותיו השיב: "ישנם עוד מתחרים בזכרון יעקוב, הקפי שעות העבודה ירדו לי, החלטתי שאני מעלה מחירים כדי לשמור על ההכנסה, כי היקף העבודה ירד, מה אני סתם רוצה לסגור את המספרה לשלוש שעות? להסתובב סתם? אני שומר על אותו מחזור בגלל שהעליתי מחיר ובזכרון יכולתי לעשות את זה. המזל שלי שזה מקום של אנשים עמידים, אילו לא היו לא מתחרים הייתי מתפרנס הרבה יותר טוב... נכון עזבו אותי לקוחות... הגיעו יותר נשים, עבודות של צבע שפחות דורשות

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 52313-07-18

מאמץ אז אני גובה סכום גבוהה יותר וזה מה ששומר לי על המחזור" (שם, עמ' 9, שורה 18 ואילך).

אשתו של התובע ואביו, סיפרו גם הם בתצהירם שהתובע הפחית את שעות העבודה במספרה והוא נזקק למנוחות. ב"כ הנתבעת בחר שלא לחקור אותם על הדברים.

15. הלכה היא, שהמצב התפקודי נקבע בידי בית-המשפט על-יסוד מכלול הראיות והנסיבות שלפניו. הנכות הרפואית משמשת נקודת מוצא, אולם יש להוסיף ולבחון את השפעתה על הנפגע המסוים. כך, בין השאר, יש לתת משקל להיקפה, אופייה ומיקומה של הפגיעה ולהתייחס להשפעתה של הנכות על הנפגע תוך התחשבות בגילו, השכלתו, כישוריו ותפקודו קודם לתאונה. משקל ממשי יינתן לראיות הנוגעות להשלכה התפקודית בפועל (ע"א 3049/93 גירוגיסיאן נ' רמזי (8/6/95); ע"א 2113/90 אדלר נ' סוכנויות דרום בע"מ (21/12/1992); ע"א 6601/07 אבו סרחאן נ' כלל חברה לביטוח בע"מ (23/08/2010)). לאחר שבחנתי את מכלול העדויות שנשמעו לפני ואת המסמכים שהוגשו, באתי לידי מסקנה שמצבו התפקודי של התובע מתיישב עם נכותו הרפואית ועומד על כ- 10%.

בנסיבות שהתבררו, אין מקום לקבוע נכות תפקודית גבוהה יותר. כפי שפורט כבר לעיל, על אף שהתובע סובל ממחלת הפיברומיאלגיה, כפי שעולה מן החומר הרפואי לרבות חוות הדעת מטעם המומחים מבית המשפט, השפעתה של המחלה היא חלקית ומוגבלת. ניכר שהתובע אינו מצוי במעקב רפואי רצוף, וגם אם אקבל ששעות עבודתו פחתו, הוא עובד באותה העבודה ועם אותן רמות הכנסה פחות או יותר. מבדיקתו הקלינית של התובע על ידי המומחה בתחום הראומטולוגיה, עלה שמפרקי הגוף בעלי טווחי תנועה תקינים ללא סימני דלקת או דפורמציות, עור תקין, צוואר ללא הגדלת בלוטת לימפה או הגדלת בלוטת תריס, לתובע אין גם נכות אורתופדית ומכאן שמבלי להפחית מטענות התובע בדבר הכאבים מהם סובל התובע ומההפרעות הסומטיות, ההשפעה של המחלה חלקית ומתיישבת עם הנכות הרפואית.

ניסיון הנתבעת להביע חוסר אמון בקיומה של המחלה ובהשפעותיה, דינו להידחות. מתוך החומר הרפואי, חוות הדעת הרפואית והעדויות שנשמעו ניכר שהתובע אכן לקה במחלה והיא משפיעה על תפקודו לפחות כשיעור נכותו הרפואית. מכאן שהגריעה התפקודית עומדת על 10%.

משהוכרע מצבו הרפואי והתפקודי של התובע, יש להכריע בשיעור הנזק.

שיעור הנזק

16. למען הנוחות אחזור על נתוני היסוד –

התובע יליד: 6/10/1977

תאריך התאונה: 4/12/14

גיל בעת התאונה: 37 וחודשיים. גיל כיום: כ- 44.

נכות רפואית ותפקודית 10%.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 52313-07-18

הפסדי שכר לעבר

17. התובע טוען, שמעיון בנתוני השכר, ניתן לראות שההכנסות קודם לתאונה עלו במהלך השנים, ולאחר התאונה ההכנסות פחתו ולאחר מכן התאזנו. לטענת התובע, לולא התאונה הכנסותיו היו עולות באופן ניכר, גם בשל כך שנוספו טיפולים חדשים כמו החלקות שיער שיכל היה לעשות ולפיכך יש לפסוק לו לתקופת העבר הפסדי שכר בשיעור של כ- 3,000 ₪ לחודש, ובסך הכל 240,000 ₪.

18. הנתבעת טוענת שאין לפסוק דבר, שכן לתובע לא נגרמו כל הפסדי שכר. לטענת הנתבעת הכנסותיו בשנת התאונה ולאחריה היו גבוהות מההכנסות מן השנים הקודמות. הנתבעת מוסיפה עוד שגם בבקשה לביטוח הלאומי שהגיש התובע באיחור רב הוא לא עמד על מיצוי מלוא זכויותיו לקבלת דמי פגיעה ונכויות זמניות וזאת משום שלא נגרם כל הפסד. הנתבעת מוסיפה כי משלא הוכחו הפסדים בפועל, אין לפצות את התובע בגין הפסדי שכר לעבר.

19. עיון בנתונים שהציג התובע מלמד כדלקמן:

בשנת 2009, בהתאם לתקציר שומה שהוגש בתעודת עובד ציבור - הצהיר התובע על הכנסה מעסק של 44,366 ₪.

בשנת 2010, בהתאם לתקציר שומה שהוגש בתעודת עובד ציבור - הצהיר התובע על הכנסה מעסק של 46,039 ₪.

בשנת 2011 - בהתאם לתקציר שומה שהוגש בתעודת עובד ציבור - הצהיר התובע על הכנסה מעסק של 36,377 ₪

בשנת 2012 - בהתאם לתקציר שומה שהוגש בתעודת עובד ציבור - הצהיר התובע על הכנסה מעסק של 61,476 ₪.

בשנת 2013 - בהתאם לתקציר שומה שהוגש בתעודת עובד - הצהיר התובע על הכנסה מעסק של 61,928 ₪.

בשנת 2014 - בהתאם לתקציר שומה שהוגש בתעודת עובד ציבור - הצהיר התובע על הכנסה מעסק של 61,833 ₪.

בשנת 2015 - בהתאם לתקציר שומה שהוגש בתעודת עובד ציבור - הצהיר התובע על הכנסה מעסק של 61,589 ₪.

בשנת 2016 - בהתאם לתקציר שומה שהוגש בתעודת עובד ציבור - הצהיר התובע על הכנסה מעסק של 61,068 ₪.

בשנת 2017 - בהתאם לתקציר שומה שהוגש בתעודת עובד ציבור - הצהיר התובע על הכנסה מעסק של 71,788 ₪.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 52313-07-18

בשנת 2018 – בהתאם לתקציר שומה שהוגש בתעודת עובד ציבור - הצהיר התובע על הכנסה מעסק בסכום של 83,141 ₪.

בשנת 2019 – בהתאם לתקציר שומה שהוגש בתעודת עובד ציבור - הכנסה מעסק של התובע הייתה 81,207 ₪.

ובשנת 2020- עד לחודש אוקטובר, הוערך הרווח הנקי של התובע ב- 31,129 ₪. התובע העיד שמדובר בשנה בה פרצה מגיפת הקורונה והוא כמעט לא עבד.

20. מהמפורט עד כאן עולה שבהתאם לנתון הרלוונטי הכנסות העסק במהלך השנים, הכנסותיו של התובע נותרו ברמה יציבה לאחר התאונה ועלו לאחר מכן בשנים האחרונות. למותר לציין, שהנתון הרלוונטי הוא הרווח של העסק ולא דווקא המחזור של העסק ולא ניתן ללמוד על ירידה בהכנסות מירידה במחזור כפי שמנסה לטעון התובע. התובע הסביר בעדותו שבעקבות צמצום שעות העבודה הוא העלה את המחירים ומשכך שמר על הרווח ומשכך הלכה למעשה לא ניכרים בנתונים הנמצאים הפסדי הכנסות. יצוין שבמסמכי הביטוח הלאומי בתביעה לתשלום דמי פגיעה התובע סימן שלא נעדר מן העבודה לאחר התאונה והוסיף בכתב יד שעבר למשרה חלקית.

כפי שנפסק לא פעם הפסדי העבר הם 'נזק מיוחד' שיש להוכיח במסמכים ובראיות (ע"א 810/81 לוי נ. מזרחי (26/3/85)), שכן לאור טבעו ואופיו של הנזק, ניתן בדרך כלל להביא נתונים מדויקים ועל התובע חלה החובה להביא נתונים אלה. אולם במקביל נפסק שלעיתים, המציאות מורכבת וכאשר לא ניתן לחשב את הפסדי ההשתכרות בעבר מטעמים אובייקטיביים של העדר נתונים מדויקים וחד משמעיים, אין מניעה לפסוק בגין ראש נזק זה פיצוי בהתאם לאומדן, המסתמך, בין היתר, על הנכות התפקודית שנגרמה לתובע.

כך לדוגמא, ניתן שלא לפסוק על פי הפסד בפועל, במקרים בהם ברור שמאז התאונה ועד למתן פסק הדין נגרמו לתובע הפסדים אך יש קושי לאומדן, לדוגמא כאשר הוא מנהל עסק עצמאי שקיימות תנודות בהכנסותיו וכאשר ההנחה היא שהכנסתו שאמורה הייתה לגדול נבלמה בעקבות התאונה, או שעה ששיעור ההפסדים של התובע אינו ברור ויש סיבות נוספות להפסדים אלה מעבר לפגיעה התפקודית בתאונה וכך גם במקרים יש לקחת בחשבון נתונים נוספים שהיקפם לא הוברר עד תום. השוו בהתאמה לת"א (ת"א) 1714/04 עזבון המנוח תומר נעים ז"ל נ' קיינר יזהר (18.11.2009), שם נאמרו הדברים הבאים: "גם בעניין זה קבעה הפסיקה כי ניתן לחייב בסכום גלובלי בגין הפסדי השתכרות בעבר שנקבע על דרך האומדן המתבסס על מכלול הראיות בהיעדרם של נתונים מדויקים וחד-משמעיים (ראו: קציר, כרך א, עמ' 17-18, לרבות האסמכתאות המפורטות שם)". (ראו גם: עא (ת"א) 37453-01-13 ע.ג. בית נוי בע"מ נ' אהרון אבולוף (11/6/14)).

במקרה דנן, בנסיבותיו של התובע, קשה לאמוד את הפסד השתכרותו בעבר, זאת בשים לב שמדובר בבעל עסק עצמאי, שצפוי לתנודות ועולה מן הראיות שהתובע צמצם אמנם את שעות

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 52313-07-18

העבודה, אך העלה את המחירים והצליח לשמור את הכנסותיו. ניתן להתרשם, שבמהלך השנים גם קודם לתאונה, הכנסותיו של התובע לא היו על הצד הגבוה במיוחד, וכך הוא נוהג לאורך כל השנים. משכך, לא ניתן לייחס את מלוא התנודות בהכנסותיו של התובע לתאונה ומאידך לא הוגן להתעלם לחלוטין מהשפעות התאונה.

התובע מסר בתצהירו ובעדותו שבעקבות התאונה צמצם את השעות שהוא נמצא במספרה. הוא אומנם לא הוכיח כדבעי שהיו לקוחות שדחה ואף לא הוכיח שיכל להגדיל את הכנסותיו בטיפולים נוספים כמו החלקות, שכן התובע עצמו העיד שהחלקת שיער לוקחת כ-4 שעות, והרי ב-4 שעות הוא יכול להספיק מספר תספורות וצבע לשיער ואין כל ראייה שההכנסה לא זהה ואף אין כל ראייה לשיעור ההפסד שיכול היה להגרם.

על אף האמור, בשים לב למצבו של הרפואי של התובע, סביר לקבוע שנגרמו לתובע הפסדי הכנסות מסויימים לאורך השנים. סגירת מספרה למשך מספר שעות ביום היא לא עניין של מה בכך ובהחלט יכול להיות שהתובע הפסיד לקוחות מזדמנים או לקוחות שדווקא נוח להם להגיע בשעות הצהריים. בנסיבות העניין, בשים לב לזמן שחלף מאז התאונה ולמכלול נסיבות העניין, אני מוצאת לנכון לפסוק סכום של 25,000 ש"ח כפיצוי גלובלי לתקופת העבר. הסכום נפסק על הצד המתון והבטוח (בהתחשב בערכים של פיצוי חצי אקטוארי, בהתחשב בהצמדה וריבית מאמצע תקופה), ומתוך הנחה שלו נגרמו הפסדים ברורים לאחר התאונה, בשל נכויות זמניות יכל ממילא התובע לקבלם מן הביטוח הלאומי, דבר שלא נעשה.

גריעה מכוסר השתכרות

21. התובע מפנה לתצהירו וחוזר על כך שהוא מחזיק בעבודה בשיניים, וקשה לו להחזיק מעמד בעבודתו. התובע טוען שמומו יכול להפריע לו בעבודתו ומבקש לחשב את הפסדיו לפי בסיס שכר של 18,080 ₪ ו- 20% נכות ומכאן לטענתנו יש לפסוק לו פיצוי בשיעור של - 784,370 ₪.

22. הנתבעת טוענת שנכותו של התובע אינה בעלת משמעות תפקודית, ומשלא הציג התובע ראיות המצביעות על הפסד, אין מקום לפסוק פיצוי על אובדן כושר עבודה תיאורטי, אלא יש להצביע על קיומו של סיכוי שאינו היפותטי גרידא שהתאונה פגעה בהשתכרות. לחלופין סבורה הנתבעת שיש לפסוק סכום גלובלי על דרך ההמעטה.

23. המחלה בה לקה התובע מתעתעת, מדובר במחלה שעשויה להיות לא קלה, מחלה המוגדרת כרונית, אשר יכולה להחמיר וגם להשתפר. בהתאם לנתונים הקיימים וכפי שכבר צוין, עולה מן המסמכים הרפואיים וחוות הדעת שהתובע לקה במחלה באופן מתון, המאפשר תפקוד ואכן התובע הצליח לשמור על עבודתו ועל רמת הכנסותיו, גם אם כיום הדבר קשה לו יותר.

טענות התובע, בנוגע לבסיס השכר העתידי ושיעור הנכות התפקודית בעתיד אינן יכולות להתקבל. בעת התאונה התובע היה בגיל 37 ורמת שכרו הייתה נמוכה יחסית, קצת מעל שכר מינימום באותה עת, הרבה מתחת לשכר הממוצע במשק, כך גם בשנים שלפני כן, וכך גם בשנים

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 52313-07-18

הבאות. אין כל יסוד להניח שהתובע היה מעלה את הכנסותיו עד לכדי שכר של 18,000 ₪ כנטען. מדובר בטענה שלא הוכחה בכל צורה.

מאידך, לא ניתן לאיין את השפעת התאונה על מצבו של התובע ואת הסיכוי שאכן יכול ויגרע שכרו, כאשר יכול שלולא התאונה היה יכול להגדיל עוד את הכנסותיו. חשוב להדגיש, שבהתאם לפסיקה יש לפסוק פיצוי גם למי שלא נגרע שכרו לאחר התאונה, מתוך הנחה ויכול ותוצאות התאונה ישפיעו לעתיד לבוא. הדרך הנאותה לפצות את התובע במקרים אלה, היא בקביעת סכום גלובלי, שיקח בחשבון את מומו, את גילו ואת שנות העבודה שנותרו לו ותוך שיקולל העובדה שמומו עלול להפריע לקידומו ולמציאת עבודה דומה לכשיפלט מאותו מקום עבודה (השוו: ע"א 395/81 מנחם ברוק נ' הסנה, חברה ישראלית לביטוח (5/3/84), ע"א 4837/92 אליהו חברה לביטוח נ' ג'ורג' בורבה (23.11.94)).

במקרה דנן נכון להעמיד את שיעור שכרו של התובע, פחות או יותר על ממוצע השנתיים האחרונות טרם שנת 2020 בה פרצה מגיפת הקורונה, שהוא שיעור גבוה יותר מזה שהרוויח בעת התאונה, ועומד על כ- 6,850 ₪.

בשים לב לגילו של התובע ושנות העבודה שנותרו לו, בהינתן עבודה עד גיל 70 אני מעמידה את הפיצוי על שיעור של 95,000 ₪, סכום המתיישב עם פיצוי בשיעור של 65% אקטוארי בשים לב לכך שהתובע נאלץ לסגור את המספרה למספר שעות ביום (על אופן אומדן הפסדי השכר והצורך להתאים את הפיצוי למקרה הספציפי, ראו לאחרונה פסק דינה של כב' השופטת יעל וילנר ברע"א 6572/21 פלוני נ' פלוני (20/10/21)).

הוצאות רפואיות, נסיעות ונלוות

24. התובע טוען שהוא נוטל טיפול תרופתי מסוג אלטרולט בגינו הוא משלם סך של 8 ₪ לחודש ואופטלגין והוא הוציא כספים עבור נסיעות לטיפולים וביקורים בבתי חולים ומרפאות וייעוצים פרטיים. התובע מבקש לפסוק לו בראש נזק זה 25,000 ₪ לעבר וסך גלובלי של 70,000 ₪ לעתיד. התובע צרף לראיותיו קבלות בודדות על הוצאה בשיעור של מאות שקלים וכן מרשמים לתרופות.

25. הנתבעת טוענת שהתובע לא מטופל ולא הוצג כל מסמך המעיד על פניה לטיפול רפואי או פרה-רפואי בגין התאונה מזה שנים. לטענת הנתבעת לא הוצגו קבלות כלל ואין לפסוק דבר לא לעבר ולא לעתיד. כן נטען שהתובע זכאי להחזר הוצאותיו מן הביטוח הלאומי לו היה פונה.

26. בהקשר להוצאות רפואיות וכלליות נפסק לא פעם, שעיקרון העל העומד בבסיס תורת הפיצויים בנוזיקין הינו העיקרון של השבת המצב לקדמותו, לפיו על המזיק ליתן לנפגע אותו סכום, אשר באמצעותו יועמד הנפגע, ככל האפשר, באותו מצב בו הוא היה נתון, אלמלא בוצע כלפיו מעשה הנוזיקין (ראו, ע"א 357/80 נעים נ' בודה (15/7/1982)). בהינתן עיקרון זה, נפסק שנפגע זכאי

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 52313-07-18

לפיצויים בגין הוצאות רפואיות והוצאות ניידות שהוציא לאחר הפגיעה, הנחוצות באופן סביר לשם החזרת המצב לקדמותו.

אמנם, עסקינן ביזק מיוחד, הטעון פירוט והוכחה, הן בדבר הצורך בהוצאתו והן בדבר עלותו (ראו לדוגמא: ע"א 4986/91 המגן חברה לביטוח בע"מ נ' נחום (22/3/1994)), ברם, מקום שנמצא שהתובעת נזקקה לטיפולים ומעקב רפואיים ואף להוצאות נסיעות כתוצאה מכך, נכון לפסוק הוצאות סבירות על דרך אומדנה ו"על הצד הנמוך והבטוח" - לשם שמירה על האיזון הראוי (ראה: למשל: ע"א 307/77, מור נ' עזבון המנוח שעה בוך (2/2/78); י. קציר בספרו "פיצויים בשל נזק גוף" מהדורה חמישית התשס"ג-2003, עמוד 682 ואילך; ע"א 77/67 מ"י נ' דהאן (27/7/1967); ת"א 394/98 אלטאויל אמיר נ' נחמיאס (2/2/06); ת"א 1616/04 שרף נ' אסותא - מרכזים רפואיים בע"מ (23/8/09); ת"א 1515/96 יהושע נ' הסתדרות (25/8/99)).

בנסיבות העניין אני רואה להעמיד את הפיצוי בראש נזק זה על סך כולל של 5,000 ₪ לעבר ולעתיד. שהינו סכום מתון המשקף הוצאות שהוצאו ויוצאו בפועל ובשים לב שהמדובר בתאונת עבודה וככל שתהיינה הוצאות חריגות במיוחד ממילא יפנה התובע לביטוח הלאומי בעניין.

עזרת צד שלישי

27. התובע טוען שהוא נשוי עם שלושה ילדים קטינים ובשל מצבו הוא מתקשה לסייע לאשתו בעבודות משק הבית, לרבות קניות, ניקיון, כביסה, טיפול ילדים, ביצוע תיקונים בבית וכד'. התובע מבקש שיפסק לו סכום של 80,000 ₪ בעבר וסכום של 396,519 ₪ בעתיד, המשקף עזרה של עוזרת בית פעם בשבוע בעלות של 50 ₪ לשעה כפול 6 שעות + 20 ₪ נסיעות.

הנתבעת טוענת מנגד שבהתאם למסמכים הרפואיים, ואף לעדות המומחה לתובע לא נותרה כל מגבלה תפקודית, לא קיימת כל מגבלה בתנועות, התובע לא נמצא בטיפול רפואי ואינו זכאי לכל פיצוי בראש נזק זה.

28. הפיצוי בגין העזרה של צד שלישי נועד לשפות את הנפגע עבור עזרה הנחוצה לו לטיפול בעצמו, בגלל מומו ולשם ביצוע פעולותיו השגרתיות והיומיומיות. בפסיקה נקבע שכאשר בני משפחה מעניקים שירותים לנפגע ומשקיעים בכך "מאמץ יוצא דופן וחריג" מעבר למקובל בין בני משפחה, עומדת לניזוק זכות לתבוע פיצוי עבור שווי הטיפול גם אם הוא לא שילם עבורו (ראו רע"א 7361/14 פלונית נ' פלוני (6/1/15), וע"א 1164/02 קרנית - קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים נ' פלוני (4/8/05)).

לעניין שיעורו של הפיצוי, יש לקבוע, שראוי להעמיד את הסכום על שיעור נאות (ע"א 93/73 שושני נ' קראוז ואח' (27/12/73)) ובהעדר נתונים אובייקטיביים, יפסק סכום גלובלי לטובת התובע (ראה: ע"א 515/83 עגור נ' איזנברג ואח' (26/2/85), וכן ע"א 663/84 עטיה נ' עטיה (14/8/90)) על בסיס הלכה זו, ובהעדר נתונים על הוצאה ממשית ועל היקפה, יש לקבוע את הפיצוי בראש נזק זה, על דרך האומדנה.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 52313-07-18

בנסיבות העניין ובשים לב לכך שלא הוכחו הוצאות בגין עזרת צד שלישי בעין לאחר התאונה מחד, ומאידך בשים לב לכך שחלק מהסימטומים של הפיברומיאלגיה אצל התובע מתבטאים בעייפות וכאבים, ומכאן שהיכולת שלו לסייע בעבודות הבית מוגבלת, נכון לפסוק סכום גלובלי סביר אותו יש להעמיד על 15,000 ₪ לעבר ולעתיד. הסכומים אותם דורש התובע אינם מתיישבים עם המצב הרפואי כפי שמתבטא במסמכים הרפואיים ובבדיקותיו של התובע.

נזק לא ממוני

29. התובע מבקש לפסוק לו סכום של 26,621 ₪ בהתאם לנכות רפואית של 15%. הנתבעת מבקשת לפסוק סכום של 5,000 ₪, בהנחה שהנכות פחותה יותר, ולחלופין, ככל שיקבע נכותו הרפואית של התובע עומדת על 10% מציינת שסכום הפיצוי עומד על 17,814 ₪.

בנסיבות העניין ולאחר שקבעתי שנכותו הרפואית והתפקודית של התובע עומדת על 10% נכות לצמיתות, אני פוסקת סך של 18,000 ₪ (בעיגול), בגין הנזק הלא ממוני.

ניכויים

30. הצדדים הצדדים אינם חלוקים בנוגע לעובדה שהמדובר בתאונת עבודה, התובע טוען שהיה בדרך חזרה הביתה מהעבודה בעת שהתרחשה התאונה.

31. התובע פנה באיחור למוסד לביטוח לאומי, ועל אף שנקבעו לו נכויות זמניות ונכות צמיתה, קיבל סכום של 1,162 ₪ בלבד, סכום שקוּזז נגד חוב שהיה לו במוסד, ומשכך התובע לא קיבל דבר.

הנתבעת טוענת לניכוי רעיוני בגובה של 16,328 ₪, בשים לב שמדובר בתאונת עבודה בשירות המעביד, התובע לא פעל להקטנת נזקיו, לא פנה למוסד לביטוח לאומי במועד אלא חמש וחצי שנים לאחר התאונה, ומשפנה באיחור לא שולם לו מלוא המענק. עוד טוענת הנתבעת שככל שבית המשפט ימצא לפצות את התובע בגין הפסדי שכר לעבר, הרי שיש לנכות את הסכומים שהיה זכאי לקבל מן המוסד לביטוח לאומי, במידה והיה מדווח על הפסדיו בתקופת אי הכושר והנכויות הזמניות.

התובע לא התייחס בסיכומים או בסיכומי התשובה לעניין הטענה שיש לנכות ניכוי רעיוני מן הפיצוי.

32. בהתאם לפסיקה, כאשר הנפגע אינו ממצה את ההליכים במוסד לביטוח לאומי, יכול שינוכה מהפיצוי ניכוי רעיוני. בע"א 3901/15 נחום בסה אביב תעשיות מתכת נ' ח'אלד בשאראת (1/2/16), דן בית המשפט העליון בחובתו של העובד להקטין את הנזק במסגרת ההליכים שעליו לנהל מול המוסד לביטוח לאומי, וזאת כאשר הנתבע הוא המעביד, שזכאי לנכות את תגמולי המוסד לביטוח לאומי מבלי שהמוסד יחזור אליו בתביעת שיבוב. בית המשפט העליון קבע, שעל מנת לצאת ידי חובת נטל הקטנת הנזק, על הנפגע למצות את זכויותיו במוסד לביטוח

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 52313-07-18

לאומי בכנות, בסבירות ובתום לב. בית המשפט הוסיף וקבע שהנטל על הנפגע אינו מוחלט, וככל שהנפגע פעל בתום לב ובסבירות למימוש זכויותיו במוסד לביטוח לאומי, כולל תביעה להחמרה. על הנפגע להעלות את העובדות והטענות ולהציג את המסמכים הרלוונטיים כדי לשכנע את המוסד לביטוח לאומי לקבל את התביעה, אך אין הוא נדרש להמשיך להתדיין עם המוסד לביטוח לאומי, לא בהגשת ערר לוועדה הרפואית העליונה ולא בתביעה לבית הדין לעבודה. בהתאם להלכה זו, על בית המשפט להתרשם שהעובד פעל בכנות ובתום לב ולא ניהל את עניינו כלאחר יד או באופן המעורר את הרושם שהכשיל במתכוון את תביעתו (ראו גם: ע"א 727/87 שור נ' הרוש (19/7/90); ע"א 9099/02 הפניקס חברה לביטוח בע"מ נ' פלוני (11/5/06); ע"א 301/07 המגן חברה לביטוחו בע"מ נ' אושרת גויטע (11/7/10)).

באשר למעמדו של עובד עצמאי, קבע בית המשפט העליון שהגדרת מעביד כמשמעותה בסעיף 82 (2) לפקודת הנויקין מתכוונת גם לעובד עצמאי (רע"א 686/97 מנורה חברה לביטוח בע"מ והמוסד לביטוח לאומי נ' עזבון המנוח משה תמר ז"ל (5/10/99)), לפיכך עובד עצמאי שעובר חלילה תאונת דרכים במהלך העבודה לרבות ההגעה לעבודה או החזרה ממנה ברכבו, נחשב הדבר לתאונה ברכב מעביד ומכאן שחלים כל הכללים הרלוונטיים לעניין זה ובכלל זה החובה למצות את זכויותיו במוסד לביטוח לאומי בתום לב וככל שלא עשה כן ניכוי רעיוני והעדר זכאות ל- 25% מן הפיצוי במקרה שהתביעה נבלעת.

33. התובע פנה באיחור של חמש וחצי שנים לביטוח הלאומי ללא כל הצדקה. התובע ידע מלכתחילה שמדובר בתאונת עבודה, טען למצב רפואי קשה ובכל זאת בחר שלא למצות את זכויותיו. בנסיבות אלה, ושעה שהתאונה נחשבת כתאונה בשירות המעביד, יש לנכות את גובה המענק שהיה צפוי לקבל כטענת הנתבעת, שעה שהתובע לא חלק על הסכום והחישוב שעשתה הנתבעת תואם את הוראות החוק.

אשר לטענת הנתבעת, שיש לנכות גם את הסכום שהיה מקבל התובע בגין נכויות זמניות בתקופה שלאחר התאונה. בשים לב שנפסק סכום גלובלי לתקופה שלאחר התאונה ועד היום במשך כשבע שנים, מבלי להתחשב בתקופת אי כושר לאחר התאונה, בין היתר בשים לב לטענות הנתבעת בהקשר זה, אינני רואה להורות על ניכוי סכומים נוספים.

סוף דבר

34. סך כל הפיצוי שיש לפסוק לתובע הוא לפיכך כדלקמן:

₪ 25,000 -	הפסדי שכר בעבר
₪ 95,000 -	אובדן כושר השתכרות
₪ 5,000 -	הוצאות רפואיות ואחרות
₪ 15,000 -	עזרת צד שלישי
₪ 18,000 -	נזק לא ממוני
₪ 158,000 -	סה"כ
- ₪ 16,328	ניכוי מענק נכות
₪ 141,672 -	סה"כ לאחר הניכוי

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 52313-07-18

נזקיה של התובעת

35. התובעת, ילידת 1982, שהתה ברכב עם התובע בעת התאונה, והייתה באותה עת בחודש השישי להריונה.

לאחר התאונה הובהלה התובעת לחדר מיון, התובעת אושפזה ליממה לצורך השגחה בשל הריונה ושחררה להמשך מעקב בקהילה.

בתאריך 1/9/15, פנתה התובעת לרופא משפחה, וביקשה הפניה לצילום עמוד שדרה צווארי ויעוץ אורתופד עקב כאבים לסירוגין מצוואר, מצב שהחל לטענתה לאחר תאונת דרכים בתאריך 4/12/14.

בתאריך 20/10/15 פנתה התובעת לרופא נויירולוג וטענה שמאז אחרי התאונה היא חשה כאבי ראש וסחרחורת, לפעמים הרגשת חום ברגליים, לפעמים רדימות בכף יד ימין ורגל ימין. בדיקת התובעת הייתה תקינה.

בתאריך 21/10/15 נבדקה על ידי רופא אורתופד וציינה כאבים בצוואר בגב תחתון ונימולים ביד ימין לאורך כל היום. בבדיקתה נמצאה רגישות בעמוד שדרה במעבר צווארי-גבי וכן במעבר גבי מותני. אין הגבלה בתנועות. אין חסר נויירולוגי בארבע גפיים. תחושת נימול לאורך אמה וכף יד ימין אך כעת אין חסר תחושתי. מצביעה על רגל ימין כמקום בו יש תחושת חום, ללא ממצא נויירולוגי. SLR גורם לכאב בגב תחתון, דו צדדי. התובעת נשלחה לבדיקת CT בחשד ללחץ שורשי מימין.

בבדיקת CT שעשתה התובעת נמצא בלט גרמי מינימלי בחוליות C5-6 היפטרופיה מינימלית של הפצטות, ללא היצרות התעלה, יתר הבדיקה תקינה, אין סימנים לשבר, לתמט או לגלישה.

בתאריך 9/12/16 התלוננה התובעת בפני רופא אורתופד על הכאבים בעמוד שדרה צווארי קורנים ליד ימין שהחלו לאחר תאונת הדרכים, בעמוד שדרה צווארי נמצאו רגישות בתנועות, לא נמצא חסר מוטורי בגפיים, לא נמצאו סימני מיאלופטיה צווארית, התובעת נשלחה לבדיקת EMG. אחר מסמך זה התובעת לא המציאה מסמכים נוספים.

36. ד"ר דרור עובדיה שמונה לבדיקת התובעת כמומחה מטעם בית המשפט, סקר את מצבה הרפואי של התובעת וקבע שבבדיקתה הגופנית לא נמצאה הגבלה כלשהי בטווחי התנועה של עמוד שדרה מותני, לא נמצא חסר נויירולוגי כלשהו בגפיים התחתונות, לא נמצאה כל הגבלה בטווחי התנועה של עמוד שדרה צווארי ובסך הכל ניתן לסכם את בדיקתה כתקינה. המומחה ציין עוד שבבדיקת CT של עמוד שדרה צווארי, לא נראתה פתולוגיה משמעותית.

בנסיבות אלה קבע המומחה, שאינו סבור שיש מקום להעניק לתובעת נכות צמיתה כלשהי בגין תאונת הדרכים.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 52313-07-18

37. התובעת בחרה שלא לזמן את המומחה לחקירה נגדית ואולם היא טוענת בסיכומיה, כי נוכח הסבל הרב שלה מכאבי גב, אשר כידוע באים בגלים ראוי היה להעניק לה 5% נכות צמיתה. כפי שצוין כבר לעיל, חוות דעתו של המומחה הרפואי מטעם בית המשפט לא מחייבת את בית המשפט, שהוא הפוסק האחרון בעניין זה. אולם, הכלל הוא, כי בית המשפט לא יסטה ממסקנותיו של המומחה הרפואי אלא בהתקיים נסיבות מיוחדות ונימוקים משכנעים. לאחר שעיינתי בחוות הדעת של המומחה ובמסמכים הרפואיים שהוצגו שכאמור הסתיימו בשנת 2016 – 5 שנים לפני המועד בו נשמעו ההוכחות בתיק, אינני סבורה שיש הצדקה כלשהי להתערב בקביעותיו של המומחה הרפואי. אכן לבית המשפט סמכות להתערב בקביעותיו של המומחה ואולם כאשר המומחה לא זומן לחקירה, כאשר החומר הרפואי דל ואינו מצביע על קיומה של נכות צמיתה, אין מקום לעשות כן, כך במיוחד כאשר לא הוכח שקיימת בחוות הדעת טעות כלשהי בפרשנות התקנות, בהערכת המצב הרפואי או סתירה למסמכים רפואיים קיימים. טענות התובעת בנוגע לסבל שהיא חווה לאחר התאונה והמגבלות הקיימות לה אינן משתקפות בחומר הרפואי הקיים בתיק, ואינן מתיישבות עם תוצאות הבדיקות הרפואיות הקיימות. העובדה שלא הוצג מסמך רפואי אחד משנת 2016, מדברת בעד עצמה בהקשר זה. משכך אני קובעת שלא נותרה לתובעת נכות רפואית או תפקודית בגין התאונה. בשים לב לאמור יש לאמוד את נזקה של התובעת.

שיעור הנזק של התובעת

38. התובעת ילידת 27/5/1982, בעת התאונה שהתרחשה בתאריך 4/12/14 הייתה בת 32 ו-7 חודשים, כיום היא בת 39 ו-6 חודשים. התובעת טוענת לנזקים של הפסדי שכר לעבר ולעתיד, הוצאות רפואיות ועזרת מטיבים לעבר ולעתיד ולפיצוי המגיע לכדי 276,391 ש"ח. הנתבעת טוענת שיש לפסוק 3,500 ₪ ותו לאו. אדון לפיכך בנזק שנגרם לתובעת.

הפסדי שכר לעבר ואובדן כושר השתכרות –

39. אין מחלוקת שהתובעת פוטרה חודשיים טרם התאונה ובמועד התאונה לא עבדה, הייתה בחודש שישי להריונה והתכוונה לחזור לעבודה לאחר חופשת הלידה. בשנת 2015 עם תום חופשת הלידה חזרה התובעת לעבודה ואולם היא אינה עובדת במשרה מלאה. התובעת טוענת שילדיה שוהים במסגרות והיא יכולה לעבוד משרה מלאה אך עקב מצבה הקשור לתאונה, הדבר נמנע ממנה ומשכך היא מבקשת לפסוק לה סך גלובלי של 50,000 ₪, כאשר לסכום זה יש להוסיף פנסיה

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 52313-07-18

ובאשר לעתיד מבקשת לפסוק לה בהתאם לשכר של 11,300 ₪, שהוא שכר ממוצע במשק לטענתה ובהתאם לנכות של 5% סך של 126,858 ₪ בצירוף פנסיה בשיעור של 15,857 ₪.

40. טרם התאונה ולאחריה, התובעת עבדה בתחום החינוך הרך כעוזרת גננת בגני ילדים, בהתאם לנתונים שהיא עצמה מוסרת בשנת 2012, הרוויחה 2,600 ₪ בממוצע בחודש; בשנת 2013 עבדה באופן חלקי בשני מקומות והרוויחה שכר ממוצע של 3,218 ₪ ו- 3,751 ₪ לחודש. בשנת 2014 עבדה באופן חלקי בשני מקומות והרוויחה שכר ממוצע של 3,969 ₪ לחודש ו- 3,540 ₪ לחודש. לאחר התאונה השתלבה התובעת בעבודות דומות והרוויחה שכר ממוצע של 3,980 ₪ לחודש, 4,529 ₪ לחודש, 4328 ₪ לחודש ו- 4,145 ₪ לחודש.

הווה אומר שכרה הממוצע של התובעת עלה לאחר התאונה, היא עבדה לפני התאונה ולאחריה באופן חלקי, בעת התאונה התובעת כלל לא עבדה וממילא הייתה צפויה לצאת לחופשת לידה, אין יסוד בתיק זה, בו לא נותרה כל נכות, לפסוק הפסדי שכר לעבר או לעתיד.

הוצאות רפואיות ועזרת צד שלישי

41. התובעת טוענת שלא שמרה קבלות אולם הוציאה הוצאות רפואיות בגין ביקורים אצל רופאים ורכישת משככי כאבים, סך של 5,000 ₪ לעבר. אשר לעתיד מבקשת התובעת סך גלובלי של 15,000 ₪.

באשר לעזרת צד שלישי מבקשת התובעת סך של 45,000 ₪ לעבר בשים לב שהייתה בחודש השישי להריונה בעת התאונה ובאשר לעתיד מצטרפת לטענות התובע בדבר צורך בעזרת בית.

42. במסמכים הרפואיים שהציגה התובעת, למעט ביקור בחדר מיון לאחר התאונה ואשפוז להשגחה למשך יממה, הפעם הבאה שפנתה התובעת לרופא עקב התאונה הייתה כ- 9 חודשים לאחריה וכחצי שנה לאחר שילדה. מתוך החומר עולה עוד שכל הביקורים הבודדים שערכה התובעת היו במערכת הציבורית ומכאן שהיקף ההוצאות שנגרמו לה מוגבל.

אשר לעזרת צד שלישי, יש להניח שלאחר התאונה, בשל מצבה נזקקה התובעת לעזרה מוגברת, ויכול גם בתקופה לאחר הלידה.

אשר לעתיד - התובעת לא הציגה אסמכתאות כלשהן על קבלת טיפול רפואי בחמש השנים האחרונות, על כל המשתמע מכך. מתוך חוות הדעת עולה שאין לה מגבלות תנועה, בדיקותיה האובייקטיביות תקינות, לא צפוי שהתובעת תיזקק להוצאות או עזרה יתרה.

בהינתן מצבה של התובעת, והצורך לשמור על עצמה לאחר התאונה בשל הריונה ומכאן הזקקות לעזרה ולבטח הקושי שנלווה לכך לאחר הלידה, אני פוסקת בראשי נזק אלו סך גלובלי של 5,000 ₪ הלוקח בחשבון הוצאות ועזרה שנדרשו וידרשו בעבר ובעתיד.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 52313-07-18

נוק לא ממוני

43. התובעת טוענת שיש לפסוק לה את המקסימום האפשרי בהתאם לסמכות בית המשפט ומעמידה את הפיצוי בראש נזק זה על סך של 18,767 ₪.

44. אכן יש לבית המשפט סמכות לפסוק עד מקסימום של 10% נכות, ואולם כפי שנפסק לא פעם מדובר בסמכות שיש להפעילה רק במקרים מיוחדים המצדיקים זאת.

במקרה דנן יש לטעמי לפסוק על הצד הגבוה, בשים לב לאשפוץ של יום להשגחה ולעובדה שהתובעת הייתה בהריון במועד התאונה, על החשש והזהירות המתבקשים מכך, ובשים לב לכך שלבטח נזרה באותה תקופה מבדיקות הדמיה ותרופות חזקות, דבר שיכול והגביר את סבלה. יתירה מזו יש להתחשב בכך שלפחות עד שנת 2016 כשנתיים לאחר התאונה התלוננה על כאבים והשפעות התאונה.

בנסיבות העניין אני מעמידה את הפיצוי על סך של 14,000 ₪.

סוף דבר

45. דין התביעה להתקבל.

הנתבעת תשלם לתובע סך של 141,672 ₪ ולתובעת סך של 19,000 ₪, בתוספת שכר טרחת עורך דין בשיעור של 15.21% מסכום הפיצוי שנפסק, בצירוף החזר אגרה כפי שנפסק.

זכות ערעור לבית המשפט המחוזי בתוך 60 ימים.

ניתן היום, כ"ו כסלו תשפ"ב, 30 נובמבר 2021, בהעדר הצדדים.

אורלי מור-אל, שופטת

